

конкретних знань, умінь і навичок фізичної культури, в якій студенти не тільки зрозуміють те, що їм пропонують в якості об'єкта засвоєння, а й на ділі переконуються в тому, що їх успіхи в саморозвитку, їх доля як громадянина, як спеціаліста, як ділової людини в початковій мірі залежить від їх власних зусиль і рішень.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на пошук нових інноваційних засобів фізичного виховання в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки.

Література

1. Волков В. Л. Основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентської молоді / В. Л. Волков. – К.: Знання України. - 2004. – 82 с.
2. Физическая культура студента / под. ред. В. И. Ильинича. - М.: Гардарики, 2003. - 448 с.
3. Петришин О.В. Формування професійно-прикладної фізичної підготовки студентів-медиків засобами спортивно-ігрових технологій / О. В. Петришин // Психологічні, педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичного виховання і спорту: матеріали VI Міжнар. заочн. наук.-практ. конф. – Одеса: В.В. Букаєв, 2015. – С. 192 – 197.
4. Романенко В. А. Профессиональна физическая подготовка / В. А. Романенко // Теория и методология. Физическая культура спорт, туризм в новых условиях развитых стран СНГ : Междунар. науч. конгресс. – Минск, 1999. – С. 17–19.
5. Komkov A. Assessment of Physical activity Level in school-aged children and effectiveness of Physical education curriculum / A. Komkov, E. Kirillova, S. Batt // Book of Abstracts // Second Annual Congress of the European College of Sports Science. - 1997. – Vol. 1. – Copenhagen, Denmark, 1997. – P. 196-197.
6. Disk F. Sport training principles/ F. Disk - Zepus Books. London, 2010. – 268 p.
7. Latsh M.L. Control of human movement / M.L. Latsh – Champaign; Illinois: Human Kinetics, 2003. – P. 38-40.
8. Kamper E. The Golden Book of the Olympic Games./ E. Kamper, B. Mallon – Milan: Vallardi and Associati Editrice, 2012. – 672p.

Базильчук О. В¹, Іванова Г. Я².

Хмельницький національний університет¹

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова²

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ ДО РОБОТИ З ВІДНОВЛЕННЯ ЗДОРОВ'Я СПОРТСМЕНІВ

У статті автори застосували комплексний підхід у вивченні і науковому обґрунтуванні методологічних підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів. Встановлено, що компетентнісний, професійно особистісний, системний, аксіологічний, суб'єктний, культурологічний та акмеологічний підходи є універсальними, прогресивними і перспективними методологічними орієнтирами, які забезпечують цілеспрямованість і результативність досягнення вершин професіоналізму майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, професійна діяльність яких буде спрямована на роботу з відновлення здоров'я спортсменів.

Ключові слова: методологічні підходи, професійна підготовка, майбутні фахівці з фізичної терапії, ерготерапії, робота, відновлення здоров'я, спортсмени.

Базильчук О. В., Иванова Г. Я. Методологические подходы к профессиональной подготовке будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии к работе по восстановлению здоровья спортсменов. В статье авторы применили комплексный подход к изучению и научному обоснованию методологических подходов к профессиональной подготовке будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии к работе по восстановлению здоровья спортсменов. Установлено, что компетентностный, профессионально личностный, системный, аксиологический, субъектный, культурологический и акмеологический подходы являются универсальными, прогрессивными и перспективными методологическими ориентирами, которые обеспечивают целенаправленность и результативность достижения вершин профессионализма будущих специалистов по физической терапии, эрготерапии, профессиональная деятельность которых будет направлена на работу по восстановлению здоровья спортсменов.

Ключевые слова: методологические подходы, профессиональная подготовка, будущие специалисты по физической терапии, эрготерапии, работа, восстановление здоровья, спортсмены.

Bazyli'chuk O.V. Ivanova G. Ya. Methodological approaches to the professional training of the future specialists in physical therapy, ergotherapy to work on the health restoration of the athletes. The educational situation that has developed in Ukraine today requires a rethinking of key methodological approaches to the practice of making and implementing decisions related to the professional training of the specialists of a new generation. The new Ukrainian society needs the specialists in physical therapy, ergo therapy innovative types that combine spiritual and physical heritage, the ability for creative cooperation and those that own modern innovative technologies in the field of physical therapy, ergo therapy.

In the article, the authors applied an integrated approach to the study and scientific substantiation of methodological approaches to the professional training of the future specialists in physical therapy, ergotherapy to work on health restoration of the athletes. It has been established that the competent, professionally personal, systemic, axiological, subjective, culturological and

acteological approaches are universal, progressive and promising methodological guidelines that ensure the purposefulness and effectiveness of achieving the peaks of professionalism of the future specialists in physical therapy, the occupational activity of which will be directed towards work on the health restoration of the athletes.

The authors emphasize the use of the competence approach in the process of professional training of the future specialists in physical therapy, ergotherapy for the health restoration of the athletes, which involves the achievement of an integrated end result of higher physical education, can be considered as a formality of a graduate of professional competence and as a unity of professionally oriented knowledge, skills and abilities, for rehabilitation activities and professionally significant qualities.

The article points out that this requires the development of a qualitatively a new methodological system that takes into account the mutual influence of internal and external factors on its development and the focus on the acquisition in the process of training the future specialists in the physical therapy, ergotherapy of professional competence related to the activity of the health restoration of the athletes.

Key words: *methodological approaches, training, future specialists in physical therapy, ergotherapy, work, health restoration, athletes.*

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень та публікацій. У вищій освіті, як і в цілому в системі української вищої освіти, відбуваються складні процеси реформування. В сучасних умовах якість професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії не повною мірою задовольняють потреби особистості, суспільства і держави.

Слід зазначити, що в умовах інформаційного суспільства та запитів ринку праці відбувається підвищення вимог до результатів здійснення професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії у закладах вищої освіти.

У даний час вітчизняні дослідники (Н. О. Белікова [1], Ю. О. Лянной [4], Л. П. Сущенко [6] та ін.) та закордонні вчені (M. Fjellström [7], A. Pettersson [8], Öhman Ann, Hägg Kerstin [9]) активно проводять дослідження щодо проблем формування компетентного фахівця у сфері фізичної реабілітації, а з позицій сьогодення у сфері фізичної терапії, ерготерапії. Проте, аналіз наукової літератури дає підставу констатувати, що проблема комплексного застосування методологічних підходів у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів ще не отримала належного теоретичного обґрунтування та практичної апробації.

Формулювання мети дослідження. *Meta stammi* полягає у характеристиці методологічних підходів у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів.

Методи дослідження: Аналіз психолого-педагогічної, наукової та довідкової літератури щодо характеристики методологічних підходів у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація компетентнісного підходу у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії стає важливим аспектом державної освітньої політики, а також теорії й практики вищої фізкультурної освіти. Необхідність включення компетентнісного підходу у систему освіти, її перетворення, що відбувається упродовж останнього десятиліття, як вважає О. В. Овчарук, «визначаються зміною освітньої парадигми як сукупності переконань, цінностей, технічних засобів, характерної для членів даної спільноти» [5, с. 72]. Аналітичні дослідження освіти вказують на те, що «в умовах глобалізації світової економіки зміщуються акценти з принципу адаптивності на принцип компетентності випускників освітніх закладів» [5, с. 72]. Тому зміна принципу свідчить і про зміну методологічного підходу.

Центральними поняттями, які визначають сутність компетентнісного підходу, є поняття «компетентність» та «компетенції».

Нам імпонує трактування поняття «компетентність», яке подає О.С. Заблоцька. Вчена тлумачить поняття «компетентність» як «інтегровану особистісно-діяльнісну категорію, яка формується під час навчання в результаті поєднання початкового особистого досвіду, знань, способів діяльності, вмінь, навичок, особистісних цінностей та здатності їх застосування в процесі продуктивної діяльності стосовно кола предметів та процесів певної галузі людської діяльності» [3, с. 55].

Запропоноване в європейському проекті TUNING поняття «компетенція» включає не тільки когнітивну й операційно-технологічну складові частини, але й мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову складові (результати освіти, знання, вміння, систему ціннісних орієнтацій). Вважаємо, що у формуванні компетенції майбутнього фахівця з фізичної терапії, ерготерапії вирішальну роль відіграє не тільки зміст вищої фізкультурної освіти, а й організація освітнього процесу, освітні технології, включаючи самостійну роботу студентів у сфері відновлення здоров'я спортсменів.

Отже, застосування компетентнісного підходу у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до відновлення здоров'я спортсменів припускає досягнення інтегрованого кінцевого результату вищої фізкультурної освіти, який може розглядатися як сформованість у випускника професійної компетентності та як єдність професійно орієнтованих знань, вмінь та навичок, здібностей до реабілітаційної діяльності та професійно значущих якостей. Це потребує розробки якісно нової методичної системи, яка б урахувала взаємний вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на її розвиток та спрямованості на набуття у процесі навчання майбутніми фахівцями з фізичної терапії, ерготерапії професійної компетентності, пов'язаної з діяльністю з відновлення здоров'я спортсменів.

Вважаємо, що досить актуальною проблемою є з'ясування особливостей особистісного і професійного розвитку фахівців з фізичної терапії, ерготерапії у зв'язку зі зростанням і неперервним оновленням вимог до професійної зрілості і майстерності фахівців.

Впровадження парадигми інноваційної освіти вносить зміни і в зміст понять і категорій педагогіки. На нашу думку, поняття «професіонал», «професіоналізація», «професіоналізм» і «професійне становлення» є провідними в теорії

професійного становлення особистості. Людина стає професіоналом внаслідок професійної підготовки і реалізації себе як компетентного фахівця на діяльнісному і особистісному рівні.

Центральною ланкою особистісно орієнтованої професійної освіти, на думку Н. В. Долматової, є «професійне становлення – розвиток особистості в процесі професійного навчання, освоєння професій і виконання професійної діяльності. На початкових етапах професійної освіти джерелом професійного розвитку виступає рівень особистісного розвитку. На наступних стадіях професійного становлення, співвідношення особистісного професійного розвитку набуває характеру професійного динамічної неурівноваженої цілісності. На стадії професіоналізації професійний розвиток особистості починає домінувати над особистісним і визначати його» [2, с. 258].

Вважаємо, що застосування професійно особистісного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів сприяє: розвитку здатності майбутнього фахівця до адекватної самооцінки особистісних, професійних та інтелектуальних можливостей за рахунок оволодіння вміннями самопізнання і самодіагностики, засобами професійної самоосвіти, морального та творчого самовдосконалення.

Однією з характерних рис сучасної педагогічної науки є перехід від вивчення тільки певних сторін дійсності до комплексного вивчення об'єкта як системи. Головною перевагою системного підходу є здатність функціонувати як впорядковувальний принцип при описі, аналізі та моделюванні освітньої реальності. На противагу стихійності, суб'єктивізму та інтуїтивності завдяки застосуванню системного підходу забезпечується відносно стабільна послідовність процесу дослідження, особлива увага приділяється аналізу і синтезу та здійснюється певний порядок в дослідницькій діяльності.

Використання системного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії дозволяє розглядати навчально-виховний процес як єдине ціле відповідно до всієї системи вищої фізкультурної освіти, розширює можливості використання методів і методичних прийомів інших наукових дисциплін й найсучасніших інструментів наукового пізнання у галузі реабілітаційної діяльності.

Аксіологічний підхід характеризує цінності як основу регуляції людської поведінки, навчальної і професійної діяльності, прийняття рішень у ситуаціях вибору, дає змогу аналізувати процес формування системи професійно орієнтованих знань, вмінь та навичок через детермінацію ціннісного ставлення викладачів і студентів до змісту і результатів власної діяльності, професійних ролей і позицій.

Цінності є складним соціально-психологічним утворенням, у якому поєднуються цільова і мотиваційна спрямованість орієнтацій. Аксіологізація навчання забезпечує зміщення акцентів із зовнішніх аспектів управління процесом формування знань, вмінь та навичок на внутрішні чинники активізації ціннісно-смиислової сфери, самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності.

Суб'єктний підхід у педагогічних теоріях відображено та визначено в поняттях «активність», «самостійність», «ініціативність» та «творчість». У працях теоретиків і практиків педагогіки творчості актуальним є пошук шляхів формування творчої особистості, її спрямованості на віднаходження нового і нестандартного у всіх сферах діяльності людини та розвиток творчих можливостей за допомогою спеціальних технологій. У багатьох психолого-педагогічних дослідженнях важливою передумовою суб'єктності педагога визначено його здатність виокремлювати своє Я-професійне, протиставляти себе як суб'єкта об'єктам свого впливу, рефлексувати свої дії і думки, віднаходити нове та нестандартне у різних видах педагогічної діяльності.

Застосування суб'єктного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії сприяє розвитку їх активності, ініціативності, самостійності і відповідальності, здатності керувати, регулювати свою поведінку і дії відповідно до поставлених завдань, пов'язаних з роботою з відновлення здоров'я спортсменів.

Вважаємо, що застосування культурологічного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів припускає детермінацію усвідомлення культури як умови становлення стимулу і духовної практичної основи соціального розвитку студентів, забезпечуючи цілісність їх поглядів на навколишній світ. Культурологічний підхід є тією методологічною позицією, що розкриває єдність аксіологічного, діяльнісного та індивідуально творчого аспектів культури. Залучення до цінностей культури майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії складає сутність вищої фізкультурної освіти як антропогенної практики культури.

У процесі оволодіння основними освітніми програмами підготовки бакалаврів особливо підвищується роль акмеологічного підходу в обґрунтуванні умов удосконалення якості змісту вищої освіти. Одним з напрямків розвитку акмеологічної науки є пошук і визначення закономірностей, механізмів, умов і чинників творчого розвитку особистості до рівня професіонала.

Вважаємо, що застосування акмеологічного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів як нового теоретико-методологічного напрямку у вищій фізкультурній освіті сприяє: цільовій орієнтації на розвиток творчої індивідуальності і забезпечення успіху кожного студента; розвитку синергетичної здатності особистості майбутнього фахівця з фізичної терапії, ерготерапії (самопідготовка – самовиховання і самоосвіта; самореалізація і самовдосконалення у реабілітаційній діяльності – самоствердження) як системно-акмеологічного критерію якості вищої фізкультурної освіти; підвищенню мотивації до досягнення вершин творчості в контексті формування професіоналізму фахівців з фізичної терапії, ерготерапії; використанню акмеологічних технологій як засобів керування якістю вищої освіти: проектування освітніх програм і реалізації їх варіативних форм організації навчання; аналізу та оцінювання якості взаємодії викладача і студентів у творчій діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Отже, у створенні прогресивних систем професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, які орієнтуються на інтелектуальний і креативний рівень розвитку особистості, значну роль відіграють процеси проектування і

реалізації інтегрованих освітніх програм та технологій, що ґрунтуються на наукових ідеях та універсальних методологічних підходах до організації освітнього процесу.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні та теоретичному обґрунтуванні концепції професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів.

Література

1. Белікова Н. О. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: теорія та методика: монографія / Н. О. Белікова. – К.: ТОВ «Козарі», 2012. – 584 с.
2. Долматова Н. В. Субъектно-личностной подход к проблеме профессиональной подготовки специалиста по социальной работе // Человек. Спорт. Медицина. 2005. №4 (44). URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/subektno-lichnostnyy-podhod-k-probleme-professionalnoy-podgotovki-spetsialista-po-sotsialnoy-rabote> (дата обращения: 25.12.2017).
3. Заблоцька О. С. Компетентність, кваліфікація, компетенція як ключові категорії компетентнісної парадигми вищої освіти / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. – 2008. – Вип. 39. – С. 52-56.
4. Лянной Ю. О. Професійна підготовка магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах : теоретико-методичний аспект : [монографія] / Ю. О. Лянной. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 566 с.
5. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
6. Сущенко Л. П. Особливості формування здібностей майбутніх фахівців з фізичної реабілітації в умовах сучасної парадигми вищої фізкультурної освіти / Л. П. Сущенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт» збірник наукових праць / За ред. Г. М. Арзютова. – К. : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Випуск 3К1 (56) 15. – С. 347-350.
7. Fjellström, M., Naredi, S., Sawert, B. & Johnson, O. (2012). En bro mellan högre utbildning och profession: Utbildning för kliniska handledare i läkarutbildning. In: Nu 2012 Göteborg 17-19 oktober 2012: Gränslöst lärande. Paper presented at Nu 2012 Göteborg 17-19 oktober 2012 (pp. 131-132). Göteborg.
8. Pettersson A. F. Physiotherapist' stories about professional development / Anna F. Pettersson, Klara Bolander Laksov and Mona Fjellström // Physiotherapy Theory and Practice. – 2015. – Vol. 31. – Issue 6. – July. – P. 396-402.
9. Öhman Ann, Hägg Kerstin Profession on the move: Changing conditions and gendered development in physiotherapy // Physiotherapy Theory and Practice. – 1998. – Vol. 14, no 1, 23-32 p.

Башавець Н.А.

**Одеський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету**

ПРОБЛЕМА РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Статтю присвячено актуальній проблемі оцінки фізичної підготовленості студентів для підвищення якості навчально-тренувального процесу з навчальної дисципліни «Фізичне виховання». Завдання дослідження – оцінити фізичну підготовленість студентів (18–19 років) фінансово-облікового факультету. У процесі дослідження проведено тестування фізичної підготовленості студентів. За його результатами розроблено методичні рекомендації, які можуть підвищити ефективність управління фізичною підготовкою.

Ключові слова: фізична підготовленість, студент, фізичні якості.

Н.А. Башавец. Проблема уровня физической подготовленности студенческой молодежи Статья посвящена актуальной проблеме оценки физической подготовленности студентов для повышения качества учебно-тренировочного процесса по дисциплине «Физическое воспитание». Задача исследования - оценить физическую подготовленность студентов (18-19 лет) финансово-учетного факультета. В процессе исследования проведено тестирование физической подготовленности студентов. По его результатам разработаны методические рекомендации, которые могут повысить эффективность управления физической подготовкой.

Ключевые слова: физическая подготовленность, студент, физические качества.

N. A. Bashavets. The problem of the physical education level of young students. In the article the author defines the principle of improving orientation as a main principle. The meaning of which is in ensuring improved result due to participation of physical education and sport. Today that becomes extremely relevant for physical training of young students. Individual level of physical education of youth is defined by a complex of indicators of physical fitness.

The author emphasizes that high physical performance and endurance is directly tied to a person's level of physical fitness. In this regard increases in physical fitness of students on the basis of effective, evidence-based programs for physical training has paramount social and economic value and one of priorities of departments of physical training in higher educational institutions of Ukraine.

A considerable deterioration in health and decrease in level of physical fitness of young students has been observed many years. The author believes a contradiction exists between the requirement of society to be well prepared physically and a healthy youth. While at the same time reducing the number of hours dedicated to teaching physical education. The author emphasizes that one class in physical education a week using modern techniques of physical training isn't enough to improve the level of physical fitness of student's youth.